

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obo/10/2018
Identifikačné číslo spisu: 9011898061
Dátum vydania rozhodnutia: 26.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Veselá Zemaníková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:9011898061.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemaníkovej a členiek senátu Mgr. Ľubomíry Kúdelovej a JUDr. Kataríny Pramukovej v spore žalobcu: Ing. Y.C., nar. XX. T. XXXX, bytom X., právne zastúpeného advokátskou kanceláriou BAJO LEGAL, s.r.o., so sídlom Landererova 8, 811 09 Bratislava, IČO: 36 860 581, proti žalovaným: 1/ SIBA s.r.o. v likvidácii, so sídlom Ružinovská 14, 821 01 Bratislava, IČO: 31 365 833, 2/ Ing. J. X., nar. XX. E. XXXX., bytom Q., právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mikáči s.r.o., so sídlom Prievozska 4, 821 09 Bratislava, IČO: 47 252 871, 3/ JUDr. Y. Y., nar. X. T. XXXX, t. č. bytom B., o zaplatenie 6 771 559,45 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. apríla 2011, č. k. 8Cb/2/2003-372 a o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 8. júna 2017, č. k. 8Cb/2/2003-604, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. apríla 2011, č. k. 8Cb/2/2003-372 vo výroku, ktorým zrušil zmenkový platobný rozkaz Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2005, č. k. 8Cb/2/2003-68 v časti prevyšujúcej zmenkovú sumu 99 581,76 eur s úrokom 6 % od 27. februára 1999 do zaplatenia, uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 8. júna 2017, č. k. 8Cb/2/2003-604 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. júla 2013, č. k. 8Cb/2/2003-447 vo výroku o náhrade trov konania žalovaného 1/ zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 13. apríla 2011, č. k. 8Cb/2/2003-372 ponechal zmenkový platobný rozkaz Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2005, č. k. 8Cb/2/2003-68 v časti zmenkovej sumy 99 581,76 eur s úrokom 6 % od 27. februára 1999 do zaplatenia v platnosti a vo zvyšnej časti zmenkový platobný rozkaz zrušil s tým, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

1.1. Vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ ide o žalobcom spochybňovanú včasnosť námietok podaných žalovanými 1/ a 3/, uviedol, že na uvedené tvrdenie žalobcu neprihliadol s prihliadnutím na uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare), ktorý vo svojich rozhodnutiach vyslovil právny názor o včasnosti podaných

námietok.

1.2. Krajský súd vo vzťahu k žalobcom predloženej zmenke skonštatoval, že žalovaný 1/ vystavil dňa 16. novembra 1998 vlastnú zmenku, ktorú avalovali žalovaní 2/ a 3/. Všetky údaje na predloženej zmenke, okrem zmenkovej sumy slovom a písmom a miesta platenia, sú vypísané rukou. Zmenková suma a miesto platenia sú na zmenke vyplnené písacím strojom. Predloženú zmenku posúdil súd prvej inštancie v zhode s tvrdením žalovaných ako blankozmenku, pričom svoj záver oprel o skutočnosť, že rozhodujúci údaj, t. j. zmenková suma, bol na zmenku doplnený dodatočne.

1.3. S poukazom na ustanovenie čl. I § 10 zákona č. 191/1950 Sb. zákona zmenkového a šekového (ďalej len „zmenkový zákon“ v príslušnom gramatickom tvare) sa zaoberal námietkou žalovaného 1/ o neexistencii kauzálneho vzťahu medzi žalobcom ako majiteľom zmenky a žalovaným 1/ ako vystaviteľom zmenky, ktorý by zakladal právo na zaplatenie sumy 240.000.000,- Sk. Napriek skutočnosti, že súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí skonštatoval, že povinnosť preukázať tvrdenia uvedené v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu zaťažuje dlžníka zo zmenky, ďalej uviedol, že žalovaný si splnil svoju povinnosť tvrdenia, že medzi majiteľom zmenky a jej vystaviteľom neexistuje kauzálny vzťah vo výške žalovanej zmenkovej sumy. Dôkaz o neexistencii kauzy podľa krajského súdu nemožno predložiť, preto došlo k presunu dôkazného bremena na žalobcu, ktorého povinnosťou bolo preukázať existenciu kauzálneho vzťahu.

1.4. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že reálny kauzálny vzťah, ako to vyplynulo z vykonaného dokazovania, existoval medzi žalobcom a žalovaným 1/ len v sume 3.000.000,- Sk na základe uzavretej zmluvy o pôžičke. Na základe uvedeného mal krajský súd za preukázané, že žalobca vyplnil blankozmenku v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, pričom konal s úmyslom poškodiť dlžníka.

1.5. Záverom súd prvej inštancie uviedol, že záväzok zo zmenky je síce abstraktným, ale nie absolútnym záväzkom, a preto sa nemožno domáhať zmenkového záväzku, ktorému slúžilo za základ neplatné právne konanie. Záväzok z neexistujúcej zmluvy nenadobudne platnosť, ak sa utvrdí skriptúrnou obligáciou. Neplatnosť, resp. neexistenciu zmluvy si musí súd všímať z úradnej povinnosti. Neexistencia záväzku (zmluvy) sa prenáša tiež na skriptúrnou obligáciu (zmenku), pokiaľ ide o zmenkový právny pomer medzi majiteľom a vystaviteľom zmenky.

2. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd prvej inštancie zrušil zmenkový platobný rozkaz z 20. decembra 2005, č. k. 8Cb/2/2003-68 v časti prevyšujúcej zmenkovú sumu 99 581,76 eur s úrokom 6 % od 27. februára 1999 do zaplatenia, podal dňa 28. apríla 2011 odvolanie žalobca. Odvolateľ navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že zmenkový platobný rozkaz ponechá v platnosti a uložil žalovaným povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania.

2.1. Odvolateľ namietal, že krajský súd a/ na základe predložených dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, b/ neúplne zistil skutkový stav veci a c/ vec nesprávne právne posúdil.

2.2. Žalobca namietal, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku vôbec nevyplýva, na základe akých dôkazov a následných úvah dospel súd prvej inštancie k záveru, že zmenka bola vystavená ako blankozmenka, že údaj o zmenkovej sume a mieste platenia bol vyplnený dodatočne a že údaj o zmenkovej sume a mieste platenia bol vyplnený žalobcom. Žalovaní podľa odvolateľa žiadnu z týchto skutočností v priebehu konania nepreukázali a žiadna z nich nevyplývala ani z vykonaného dokazovania. Taktiež ani vo vzťahu k sume 99 581,76 eur, v ktorej ponechal krajský súd zmenkový platobný rozkaz v platnosti, nevyplývalo z vykonaného dokazovania, že reálny kauzálny vzťah medzi žalobcom a žalovaným 1/ existoval len v uvedenej výške na základe zmluvy o pôžičke. Žalovaní 1/, 2/ a 3/ pritom vo svojich námietkach uviedli, že zmenka mala byť vystavená za účelom zabezpečenia zmluvy o pôžičke, avšak nepredložili jediný dôkaz, ktorý by túto skutočnosť preukazoval.

2.3. Odvolateľ považoval za nesprávny záver súdu prvej inštancie o presune dôkazného bremena zo žalovaných na žalobcu konštatovaním, že žalovaní si splnili povinnosť tvrdenia, a bolo povinnosťou žalobcu predložiť zmluvu, z ktorej by vyplývala existencia kauzálneho vzťahu medzi stranami sporu. Z odôvodnenia rozhodnutia nie je vôbec zrejmé, ako konajúci súd dospel k záveru, že dôkaz o neexistencii kauzy nie je možné predložiť. Povinnosťou dlžníka v konaní o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu je skutočnosť v nich uvedené preukázať, v opačnom prípade nemôže byť jeho obrana proti zmenkovému platobnému rozkazu úspešná. Žalobca taktiež poukázal na skutočnosť, že zo samotnej podstaty zmenky ako abstraktného cenného papiera vyplýva, že v konaní o námietkach sa

nekoná o nároku uplatnenom žalobcom, nakoľko o ňom bolo rozhodnuté vydaním zmenkového platobného rozkazu, ale výlučne o tom, či na základe podaných námietok a ich preukázania zo strany žalovaných súd ponechá zmenkový platobný rozkaz v platnosti alebo ho zruší. V prípade, ak žalovaní v konaní o námietkach dôkazné bremeno neunesú, sú povinní zmenkovú sumu zaplatiť.

2.4. V odvolaní poukázal žalobca aj na to, v konaní namietal, že námietky žalovaného 2/ nie sú dostatočne odôvodnené a že neobsahujú žiadny konkrétny dôvod jeho obrany. Takéto námietky sú podľa žalobcu nespôsobilé na zrušenie zmenkového platobného rozkazu, a to aj vzhľadom na povinnosť tvrdenia a dôkazné bremeno, ktoré zaťažuje žalovaného 2/, ktorý bol okrem iného povinný konkrétne uviesť, ako znela dohoda o vyplňovacom práve zmenky, ak zmenka bola vystavená ako blankozmenka, a v čom konkrétne mala byť predmetná dohoda porušená.

2.5. Odvolateľ v odvolaní zopakoval aj svoju námietku pôvodne vznesenú pred súdom prvej inštancie o oneskorení podaní námietok žalovaným 3/. Odvolací súd uznesením z 31. mája 2006, sp. zn. 4Obo/136/2006 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie z 28. februára 2006, č. k. 8Cb/2/2003-118, ktorým krajský súd zamietol námietky žalovaného 3/ ako oneskorene podané. V odôvodnení svojho rozhodnutia však odvolací súd uložil súdu prvej inštancie povinnosť zaoberať sa, či sa žalovaný 3/ v čase doručovania skutočne zdržiaval v mieste doručovania a až následne bude možné posúdiť, či námietky žalovaného 3/ (ne)boli podané včas. Podľa žalobcu však súd prvej inštancie v rozpore s právnym názorom vysloveným v uznesení odvolacieho súdu otázku včasnosti námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu podaných žalovaným 3/ vôbec neskúmal.

3. V doplnení odvolania z 25. mája 2011 poukázal žalobca na existenciu tzv. inej vady konania, na ktorú v súlade s ustanovením § 212 ods. 3 O. s. p. odvolací súd prihliada, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

3.1. Touto tzv. inou vadou konania má byť skutočnosť, že zmenkový platobný rozkaz bol žalovanému 1/ prvýkrát doručovaný dňa 29. decembra 2005, pričom predmetná zásielka sa vrátila súdu prvej inštancie ako nedoručená dňa 30. decembra 2005. Následne na základe žiadosti konateľov žalovaného 1/, v ktorej nesúhlasili s postupom súdneho doručovateľa, súd prvej inštancie opätovne doručoval zmenkový platobný rozkaz žalovanému 1/. Pri (prvom) doručovaní zmenkového platobného rozkazu žalovanému 1/ boli podľa žalobcu splnené zákonné podmienky pre uplatnenie fikcie doručenia v zmysle § 48 ods. 2 O. s. p.. Nakoľko sa nedoručená zásielka obsahujúca zmenkový platobný rozkaz vrátila súdu prvej inštancie dňa 2. januára 2006, nadobudol zmenkový platobný rozkaz vo vzťahu k žalovanému 1/ právoplatnosť dňa 6. januára. Preto námietky, ktoré podal žalovaný 1/ dňa 28. februára 2006, boli podané oneskorene.

4. Žalovaní 1/, 2/ a 3/ sa k odvolaniu žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie v určenej lehote písomne nevyjadřili.

5. Najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom z 29. apríla 2013, sp. zn. 3Obo/57/2011 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil podľa ustanovenia § 219 O. s. p. a žalovaným náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací uznesením z 28. októbra 2015, sp. zn. 1ObdoV/3/2014 dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol.

7. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 27. marca 2018, č. k. III. ÚS 603/2017-50 na základe ústavnej sťažnosti žalobcu rozsudok najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho z 29. apríla 2013, sp. zn. 3Obo/57/2011 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7.1. Ústavný súd vo svojom náleze poukázal na to, že jediným dôkazom, ktorý v konaní predložili strany sporu, bola zmenka priložená žalobcom k návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu. Ani po preštudovaní predmetného spisu sa nepodarilo ústavnému súdu zistiť, na základe akých dôkazov dospeli konajúce súdy k ďalším pre sťažovateľa podstatným záverom, pričom sťažovateľ namietal, že krajský súd spolu s najvyšším súdom dospeli k svojim záverom bez akéhokoľvek vykonaného dokazovania.

7.2. Vo svojom náleze ústavný súd skonštatoval, že žalovaní sa v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu bránili tvrdením, že zmenka predložená sťažovateľom bola vystavená ako

blankozmenka a bola vyplnená v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve. V zmysle ustálenej judikatúry samotná skutočnosť, že ak bola zmenka - pôvodne vystavená ako blankozmenka - vyplnená v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, nemá to za následok jej neplatnosť, ale dáva v súlade s ustanovením § 10 zmenkového zákona osobám zviazaným zo zmenky možnosť uplatniť námietku nesprávneho vyplnenia zmenky. Dôkazné bremeno na preukázanie uvedenej skutočnosti je na dlžníkovi alebo osobe zviazanej zo zmenky, ktorá námietku o vyplnení zmenky v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve vzniesla. Na úspešné uplatnenie námietky o nesprávnom vyplnení blankozmenky je nevyhnutné preukázať, že zmenka bola vystavená ako neúplná, že dohoda o vyplňovacom práve existovala a že z jej obsahu vyplýva, že chýbajúce údaje na zmenke boli nesprávne a v rozpore s touto dohodou vyplnené.

7.3. Rovnako pokiaľ ide o kauzálne námietky, dôkazné bremeno nesie dlžník. Majiteľ zmenky nemusí pri jej predložení k plateniu ani pri prípadnom vymáhaní plnenia z nej okrem skutočnosti, že je majiteľom platnej zmenky, nič preukazovať. Ústavný súd pritom poukázal na tvrdenie súdu prvej inštancie, ktorý na jednej strane uviedol, že povinnosť preukázať svoje tvrdenia v námietkach zaťažuje dlžníka, no vzápätí sa v odôvodnení svojho rozhodnutia uspokojil výlučne s tvrdením žalovaných. Reálny kauzálny vzťah vo výške 3.000.000,- Sk mal vyplývať z vykonaného dokazovania, avšak k uvedenej skutočnosti krajský súd nevykonal žiadne dokazovanie.

7.4. Podľa záveru ústavného súdu konajúce súdy úplne rezignovali na vykonanie dokazovania v konaní o zmenkovom platobnom rozkaze. Sťažovateľ v rozhodovanej veci predložil úplnú zmenku so všetkými zákonnými náležitosťami a tým splnil svoju dôkaznú povinnosť pre vydanie zmenkového platobného rozkazu. Žalovaní v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu namietali, že zmenka predložená sťažovateľom bola vystavená ako blankozmenka a sťažovateľ ju doplnil v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve na sumu, ktorá prevyšovala reálnu kauzu, ktorou mala byť zmluva o pôžičke vo výške 3.000.000,- Sk. Hoci sa krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku odvolával na vykonané dôkazy, neuviedol, aké dôkazy v námietkovom konaní na preukázanie skutočností tvrdených žalovanými vykonal. Jedinou skutočnosťou, z ktorej okrem samotnej zmenky súd prvej inštancie vychádzal, boli „zhodné tvrdenia žalovaných“. Žiadne dôkazy, ktoré by mohli alebo mali preukázať existenciu dohody o vyplňovacom práve, alebo vyplnenie zmenky žalobcom excesne, vykonané neboli. Taktiež súd prvej inštancie nevykonal dokazovanie týkajúce sa existencie záväzku zo zmluvy o pôžičke, ktorá mala byť právnym základom pre vystavenie neúplnej zmenky a ktorej existencia by mohla podporiť tvrdenia žalovaných, že sťažovateľ zmenku nesprávne vyplnil. Konštatovanie súdu prvej inštancie, že dôkaz o neexistencii kauzy nemožno zo strany žalovaných predložiť, podľa právneho názoru ústavného súdu nemôže obstať, a preto ho vyhodnotil ako arbitrárne.

7.5. Ústavný súd dal sťažovateľovi za pravdu, aj pokiaľ išlo o jeho námietku, že sa konajúce súdy nevysporiadali so včasnosťou námietok podaných žalovaným 3/, keďže súd prvej inštancie nepostupoval v súlade s právnym názorom vysloveným v uznesení najvyššieho súdu z 31. mája 2006, sp. zn. 4Obo/136/2006. Súd prvej inštancie iba odkázal na predmetné rozhodnutie odvolacieho súdu, avšak z jeho rozhodnutia nevyplýva, či došetrenie okolností doručovania zmenkového platobného rozkazu vykonal a ani neuviedol, k akému záveru dospel. Ústavný súd skonštatoval, že sťažovateľ nedostal od súdu prvej inštancie na predmetnú otázku primeranú odpoveď, a že ani z rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, či krajský súd vykonal dokazovanie týkajúce sa doručovania zmenkového platobného rozkazu žalovanému 3/ podľa pokynu súdu vyššej inštancie. Preto ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu nespĺňa atribúty pre naplnenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.

8. Uznesením z 8. júna 2017, č. k. 8Cb/2/2003-604 súd prvej inštancie uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanému 2/ náhradu trov konania v sume 45 417,12 eur do 3 dní od právoplatnosti uznesenia k rukám jeho právneho zástupcu a žalovanému 3/ náhradu trov konania nepriznal.

8.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalovaní 2/ a 3/ boli v konaní neúspešní v rozsahu 1,47 % z celkovo uplatnenej sumy. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaným 2/ a 3/ vzniklo právo na plnú náhradu všetkých nimi uplatnených trov konania podľa ustanovenia § 142 ods. 3 O. s. p..

8.2. Žalovaný 2/ žiadal priznať náhradu trov konania v celkovej sume 76 863,11 eur. Súd prvej inštancie uviedol, že priznal žalobcovi (zrejme malo byť žalovanému 2/ - pozn. odvolacieho súdu) náhradu trov právneho zastúpenia za:

- prevzatie a prípravu zastúpenia z 23. marca 2010 v sadzbe 13 965,50 eur + režijný paušál 7,21 eur,
- účasť na pojednávaní dňa 6. októbra 2010 v sadzbe 13 965,50 eur + režijný paušál 7,21 eur,
- účasť na pojednávaní dňa 23. marca 2011 sadzbe 13 965,50 eur + režijný paušál 7,41 eur a
- účasť na pojednávaní dňa 13. apríla 2011, na ktorom bolo vyhlásené rozhodnutie, v sadzbe 3.491,38 eur + režijný paušál 7,41 eur,

a to s poukazom na ustanovenia § 10 ods. 1, § 11 ods. 1 a § 14 ods. 1 a 5 Výhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

8.3. Žalovaný 2/ žiadal priznať náhradu trov právneho zastúpenia aj za dve porady s klientom, a to zo dňa 22. marca 2011 a zo dňa 23. marca 2011. Nakoľko žalovaný 2/ nepreukázal, že tieto úkony boli skutočne vykonané, súd prvej inštancie mu za ne náhradu trov konania nepriznal. Rovnako súd prvej inštancie žalovanému 2/ nepriznal ani DPH z priznaných trov konania, nakoľko nepreukázal, že jeho právny zástupca je platcom DPH.

8.4. Žalovanému 3/ súd prvej inštancie náhradu trov konania nepriznal, nakoľko mu v konaní žiadne trovy nevznikli.

9. Proti uvedenému uzneseniu súdu prvej inštancie podal žalobca dňa 29. júna 2017 odvolanie, ktorým navrhol, aby odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanému 2/ neprizná náhradu trov konania.

9.1. Odvolateľ namietal, že súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal možnosťou aplikácie ustanovenia § 150 O. s. p., a to aj napriek skutočnosti, že odvolací súd v skoršom zrušujúcom uznesení aplikáciu uvedeného zákonného ustanovenia pripustil, pričom podľa jeho názoru sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa na aplikáciu uvedeného zákonného ustanovenia. Dôvody hodné osobitného zreteľa sa môžu týkať aj sociálnej situácie strán sporu. V takom prípade je potrebné pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery všetkých strán, ako aj na okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, ako aj na postoj strán v priebehu konania.

9.2. Súd prvej inštancie sa podľa žalobcu nezaoberal jeho sociálnou situáciou, pričom si musel byť vedomý skutočnosti, že ide o osobu, ktorá je v stave materiálnej núdze. Táto skutočnosť je nesporná, keďže z uvedeného dôvodu mu bol priznaný v konaní nárok na poskytovanie právnej pomoci.

9.3. Žalobca poukázal na skutočnosť, že súdne uplatnenie nároku zaviniť svojim správaním v celom rozsahu žalovaní, keďže títo si nespĺnili svoju platobnú povinnosť z riadne vystavenej zmenky, a preto žalobca nemal inú možnosť, ako si uplatniť svoje právo na súde. Zároveň uviedol, že mal záujem na čo najrýchlejšom a najhospodárnejšom prejednaní veci a naopak boli to žalovaní, ktorí svojim správaním zapríčinili, že súdne konanie trvalo viac ako 10 rokov.

10. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o trovách konania z 11. júla 2017 navrhol, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

10.1. Vo svojom vyjadrení žalovaný 2/ poukázal na skutočnosť, že súd prvej inštancie rozsudkom z 13. apríla 2011 priznal žalobcovi sumu 99.581,76 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 6 % ročne od 27.02.1999 do zaplatenia, ktorú si uplatnil v exekučnom konaní. Nakoľko pohľadávka smeruje proti bonitným povinným (žalovanému 2/ a žalovanému 3/), je nesprávne považovať žalobcu za nemajetného. Majetkové pomery žalobcu sa tak v priebehu konania zmenili a v súčasnosti už neodôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov.

10.2. K argumentácii odvolateľa týkajúcej sa postoj žalovaných k sporu žalovaný 2/ uviedol, že túto považoval za opodstatnenú aj súd prvej inštancie vo svojom skoršom uznesení (v uznesení z 30. júla 2013), avšak najvyšší súd skonštatoval, že „uvedené skutočnosti predstavujú procesné práva účastníka, ktorých uplatňovanie v priebehu konania môže mať vplyv na jeho dĺžku, nemôžu však mať samostatne alebo vo vzájomných súvislostiach charakter dôvodu hodného osobitného zreteľa“. Nemožno vyčítať stranám sporu, že súdne konanie trvalo viac ako 10 rokov z dôvodu obštrukčného konania, pretože je to práve súd, ktorý mohol využiť svoje zákonné možnosti na zabezpečenie účasti strán sporu na pojednávaní. Nakoľko tieto možnosti súd ani raz nevyužil v priebehu celého sporového konania, ospravedlnenia neúčasti žalovaných nemožno považovať za obštrukčné konanie, ale za konanie dôvodné a zákonné.

11. Najvyšší súd ako súd odvolací [podľa § 470 ods. 4 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový

poriadok (ďalej aj „C. s. p.“) viazaný právnym názorom ústavného súdu podľa § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), prejednal odvolania žalobcu podľa ustanovení § 379 C. s. p. a § 380 ods. 1 C. s. p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C. s. p.) a dospel k záveru, že podané odvolania sú dôvodné.

12. Pokiaľ ide o prechodné ustanovenie § 471 ods. 2 C. s. p., uvedené prechodné ustanovenie vychádza zo skutočnosti, že inštitút zmenkového platobného rozkazu (ustanovenie § 175 O. s. p. v znení účinnom do 22. decembra 2015) nie je v Civilnom sporovom poriadku upravený. Preto zákonodarca vychádzal zo skutočnosti, že začaté konania, v ktorých bol do 22. decembra 2015 žalovanému doručený zmenkový platobný rozkaz a ktoré neboli právoplatne skončené do 30. júna 2016, sa dokončia podľa pôvodných predpisov. To znamená, že aj za účinnosti Civilného sporového poriadku je pri rozhodovaní o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu súd povinný aplikovať ustanovenie § 175 O. s. p. v znení účinnom do 22. decembra 2015, avšak zároveň je povinný aj za účinnosti nového procesného kódexu v zmenkových veciach aplikovať jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 23. decembra 2015. Samotné rozhodnutie súdu však musí byť vydané podľa jednotlivých ustanovení Civilného sporového poriadku (k tomu viď aj uznesenie najvyššieho súdu z 11. januára 2018, sp. zn. 3Obdo/37/2017, bod 17).

12.1. Na uvedenej skutočnosti nemení nič ani skutočnosť, že súd prvej inštancie na rozhodnutie o trovách konania vydané za účinnosti Civilného sporového poriadku (dňa 8. júna 2017) nesprávne aplikoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 30. júna 2016. Pozornosti odvolacieho súdu pritom neušlo, že pri vydaní iného procesného uznesenia v predmetnom spore (uznesenie z 29. septembra 2017, č. k. 8Cb/2/2003-631) krajský súd aplikoval ustanovenia Civilného sporového poriadku.

13. Predmetom odvolacieho konania je rozsudok súdu prvej inštancie z 13. apríla 2011, č. k. 8Cb/2/2003-372 vo výroku, ktorým zrušil zmenkový platobný rozkaz súdu prvej inštancie z 20. decembra 2015, č. k. 8Cb/2/2003-68 v časti prevyšujúcej zmenkovú sumu 99 581,76 eur s úrokom 6 % od 27. februára 1999 do zaplatenia, keďže v časti, v ktorej súd prvej inštancie ponechal zmenkový platobný rozkaz v sume 99 581,76 eur s úrokom 6 % od 27. februára 1999 do zaplatenia, nebol rozsudok súdu prvej inštancie napadnutý žalovanými a v tejto pre žalovaných 1/, 2/ a 3/ „nevýhovujúcej“ časti nadobudol právoplatnosť dňa 21. mája 2011. Rovnako je predmetom odvolacieho prieskumu uznesenie súdu prvej inštancie z 8. júna 2017, č. k. 8Cb/2/2003-604 vo výroku o náhrade trov konania žalovaného 2/.

14. Odvolacie námietky žalobcu (vrátane doplnenia odvolania) proti rozsudku krajského súdu možno rozdeliť do troch častí:

1/ nesprávne posúdenie včasnosti podania námietok žalovaných 1/ a 3/,

2/ nesprávne posúdenie zmenky predloženej žalobcom ako blankozmenky a

3/ nesprávne vyhodnotenie kauzálnych námietok žalovaných vrátane nesprávneho prenesenia dôkazného bremena na preukázanie (ne)existencie kauzálnej pohľadávky zo žalovaných na žalobcu.

15. Pokiaľ ide o námietku žalobcu týkajúcu sa nesprávneho posúdenia včasnosti podaných námietok žalovaného 1/, túto vyhodnotil odvolací súd ako neopodstatnenú.

15.1. Odvolací súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 27. novembra 2008, sp. zn. 1ObdoV/84/2006, v ktorom dovolací súd skonštatoval, že táto písomnosť (t. j. zmenkový platobný rozkaz - pozn. odvolacieho súdu) bola žalovanému riadne doručená 25. februára 2006. Fikcia doručenia podľa § 47 ods. 2 O. s. p. sa na daný prípad nevzťahuje a fikcia doručenia podľa § 48 ods. 2 O. s. p. nenastala, lebo zásielka nebola súdu vrátaná. Ak žalovaný 1/ podal námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu na pošte 28. februára 2006, podal ich včas.

15.2. Uvedený záver dovolacieho súdu o včasnosti podania námietok žalovaným 1/ je pre súd prvej inštancie, ako aj pre odvolací súd záväzný s poukazom na ustanovenie § 243d ods. 1 O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016, resp. s poukazom na ustanovenie § 455 C. s. p. a nemožno ho v ďalšom konaní opätovne prehodnocovať.

15.3. Nad rámec uvedeného poukazuje odvolací súd na skutočnosť, že argumentácia odvolateľa obsiahnutá v doplnení odvolania (viď bod 3.1. vyššie) bola známa dovolaciemu súdu pred vydaním uznesenia sp. zn. 1ObdoV/84/2006, keďže už v podaní z 12. januára 2007 (č. 1. 232 spisu) žalobca uviedol, že lehota na podanie námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu začala plynúť pôvodným doručením (t. j. dňa 29. decembra 2005) v zmysle § 48 ods. 2 O. s. p. po troch dňoch od vrátenia zásielky Krajskému súdu v Bratislave.

16. Naopak žalobca v odvolaní opodstatnene vytýkal súdu prvej inštancie, že sa vôbec nevysporiadal so včasnosťou námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu podaných žalovaným 3/.

16.1. Súd prvej inštancie síce uviedol, že najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach vyslovil právny názor o včasnosti podaných námietok, avšak najvyšší súd v žiadnom rozhodnutí neskonštatoval, že žalovaný 3/ podal námietky včas. V uznesení z 31. mája 2006, sp. zn. 4Obdo/136/2006 odvolací súd uviedol, že z priloženej doručenky vyplýva, že zásielka (t. j. zmenkový platobný rozkaz - pozn. odvolacieho súdu) bola žalovanému 3/ doručovaná do vlastných rúk v zmysle § 47 ods. 2 O. s. p.. Na to, aby sa zásielka mohla považovať za doručenie v zmysle citovaného ustanovenia, musí byť splnená podmienka, že adresát sa v čase doručovania v mieste doručovania zdržiaval. Z predložených listín žalovaným 3/ vyplýva, že žalovaný 3/ bol v danom čase na pracovnej ceste mimo miesta svojho bydliska, a to od 29. decembra 2005 do 30. decembra 2005 a presne v týchto dňoch mu bola zásielka doručovaná a uložená na pošte. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že prvostupňový súd sa pri posudzovaní doručenia s otázkou, či sa žalovaný 3/ v čase doručenia v mieste doručenia zdržoval, nezaoberal, a preto až po došetrení tejto skutočnosti bude možné rozhodnúť, či zásielka bola doručená v súlade s ustanovením § 47 ods. 2 O. s. p. a následne, či námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu boli podané včas.

16.2. Vychádzajúc z citovaného záveru bolo povinnosťou krajského súdu posúdiť, či boli splnené podmienky upravené v ustanovení § 47 ods. 2 O. s. p. v znení účinnom v čase doručovania zmenkového platobného rozkazu žalovanému 3/ a ak splnené boli, bolo jeho povinnosťou posúdiť, či žalovaný 3/ podal námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu včas alebo oneskorene. Následne bol krajský súd povinný vo svojom rozhodnutí záver, ku ktorému mal na základe uvedeného skúmania dospieť, náležite odôvodniť. Tým, že súd prvej inštancie v naznačenom smere nepostupoval, je jeho rozhodnutie o zrušení zmenkového platobného rozkazu vo vzťahu k žalovanému 3/ predčasné a zároveň, ako skonštatoval vo svojom náleze ústavný súd, aj v rozpore s právom žalobcu na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.

17. Odvolací súd konštatuje, že odvolateľ dôvodne namietal aj záver súdu prvej inštancie o tom, že ním predložená zmenka bola vystavená ako blankozmenka. Predmetný záver vyvodil súd prvej inštancie zo skutočnosti, že zmenková suma a miesto platenia sú na zmenke vyplnené písacím strojom a ostatné údaje sú vypísané rukou.

17.1. Uvedený záver súdu prvej inštancie síce vyznieva na prvý pohľad logicky a v zásade ho ani ústavný súd vo svojom náleze nevyhodnotil ako nelogický, alebo taký, ktorý by bol v rozpore s obsahom listiny zmenky. Je však nevyhnutné, aby tento záver nebol založený len na domnienkach konajúceho súdu, ale aby vychádzal z vykonaného dokazovania.

17.2. V rozhodovanej veci však tomu tak nebolo. Žalovaní síce v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu tvrdili, že zmenka bola vystavená ako blankozmenka, ktorou mala byť zabezpečená pohľadávka zo zmluvy o pôžičke, avšak túto skutočnosť žiadnym spôsobom nepreukázali (napr. existenciou dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke). K uvedenému odvolací súd uvádza, že v sporovom konaní zaťažuje obidve sporové strany (nielen žalobcu) tak bremeno tvrdenia, ako aj jemu zodpovedajúce dôkazné bremeno. To znamená, že každá zo strán, ktorá v konaní tvrdí nejakú skutočnosť, má povinnosť toto svoje tvrdenie náležitým spôsobom preukázať. Neunesenie dôkazného bremena má za následok stratu sporu, ktorá sa u žalobcu prejavuje zamietnutím žaloby a u žalovaných naopak vyhovením žalobe v uplatnenom rozsahu. Pokiaľ žalobca uplatní na súde svoj nárok a k žalobe pripojí listiny, od ktorých odvodzuje svoj nárok, nepostačuje, ak žalovaní uplatnený nárok spochybnia bez toho, aby toto svoje tvrdenie podložili dôkazmi. Nie je povinnosťou žalobcu v konaní vyvrátiť ničím nepodložené tvrdenia žalovaných, naopak tieto tvrdenia sú povinní preukázať žalovaní, pričom táto povinnosť je výrazom dôkazného bremena žalovaných ohľadom nimi uvádzaných tvrdení (rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu z 9. novembra 2017, sp. zn. 3Obdo/52/2017, bod 15, ako aj uznesenie

ústavného súdu z 24. januára 2018, sp. zn. I. ÚS 21/2018, body 34 a 35). Zároveň možno poukázať aj na záver ústavného súdu, ktorý skonštatoval, že zarážajúcim však je fakt, že sa krajský súd s konštatovaním záveru o tom, že zmenka bola vystavená ako blankozmenka, tak ako to tvrdili žalovaní, v konaní o zmenkovom platobnom rozkaze uspokojil a nepovažoval za podstatné dokazovať ďalšie skutočnosti (bod 28 odôvodnenia nálezu ústavného súdu z 27. marca 2018, č. k. III. ÚS 603/2017-50).

17.3. Ďalej odvolací súd uvádza, že naproti tomu žalobca - aj keď sa k vypísaniu jednotlivých údajov na zmenke rôznymi druhmi písma v priebehu konania nevyjadril - nemusí pri predložení zmenky k plateniu a ani pri prípadnom vymáhaní plnenia z nej nič preukazovať, okrem skutočnosti, že je majiteľom platnej zmenky (k tomu aj bod 37, druhá veta odôvodnenia nálezu ústavného súdu z 27. marca 2018, č. k. III. ÚS 603/2017-50).

18. Pokiaľ ide o úvahu, či žalobcom predložená vlastná zmenka vystavená žalovaným 1/ bola vydaná ako blankozmenka, odvolací súd poukazuje na čl. I § 10 zmenkového zákona, podľa ktorého ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná, vyplnená tak, ako bolo dojednané, nemožno namietať majiteľovi zmenky, že tieto dojednania neboli dodržané, okrem ak majiteľ nadobudol zmenku zlomyselne alebo sa pri nadobúdaní zmenky prevínil hrubou nedbanlivosťou.

18.1. Podstatou citovaného zákonného ustanovenia je situácia, kedy je blankozmenka vystavená v rozpore s udeleným vyplňovacím právom. I keď bola neúplná zmenka vyplnená spôsobom odporujúcim dohode o vyplňovacom práve, sa napriek tomu z formálneho hľadiska stala skutočnou zmenkou, má všetky predpísané náležitosti, je podpísaná a pod. Je preto nutné na ňu takto nahliadať a majiteľ takejto zmenky má práva s touto listinou spojené a svedčí mu nesporný zmenkový záväzok. Preto zákon dáva dlžníkom z takejto zmenky len námietku proti majiteľovi. S tým súvisí i dôkazná povinnosť na strane dlžníkov. Tí musia namietať a preukázať predovšetkým skutočnosť, že išlo pôvodne o blankozmenku, ktorá mala byť vyplnená inak, teda preukázať i obsah vyplňovacieho práva a že zmenka bola vyplnená v rozpore s ním (k tomu vid' aj: Kovařík, Z., Zákon směnečný a šekový, 4. vydanie. C. H. Beck: Praha, 2005, s. 50).

18.2. Vychádzajúc aj z vyššie uvedeného zaťažuje povinnosť preukázať, že zmenka bola pôvodne vystavená ako blankozmenka, zmenkových dlžníkov (t. j. žalovaných) a nie žalobcu ako majiteľa zmenky. Ak zmenkoví dlžníci preukážu, že predložená zmenka bola vystavená ako blankozmenka, je následne povinnosťou zmenkových dlžníkov preukázať, že ju majiteľ zmenky vyplnil v rozpore s obsahom dohody o vyplňovacom práve. Ako už bolo vyššie uvedené (vid' bod 17.2.), žalovaní však doposiaľ v konaní nepreukázali ani skutočnosť, že žalovaným 1/ vystavená vlastná zmenka bola pôvodne vydaná ako blankozmenka, a ani skutočnosť, že ak sa skutočne jednalo o blankozmenku, bola žalobcom vyplnená v rozpore v dohodou o vyplňovacom práve. Záver súdu prvej inštancie o tom, že zmenka bola vystavená ako blankozmenka, preto nie je správny.

18.3. Odvolateľ tak v rozhodovanej veci opodstatnene vytýkal súdu prvej inštancie, že vec nesprávne právne posúdil, nakoľko nesprávne aplikoval ustanovenie čl. I § 10 zmenkového zákona, že neúplne zistil skutkový stav veci a že na základe predložených dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam.

19. Odvolateľ v odvolaní dôvodne tvrdil aj, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil kauzálne námietky žalovaných, a to vrátane nesprávneho prenesenia dôkazného bremena na preukázanie (ne)existencie kauzálnej pohľadávky zo žalovaných na žalobcu.

19.1. Námietky, ktoré môže vzniesť zmenkový dlžník voči majiteľovi zmenky (vrátane kauzálnych námietok), sú upravené v ustanovení čl. I § 17 zmenkového zákona v znení účinnom do 22. decembra 2015, v zmysle ktorého kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

19.2. Námietky predstavujú obranu zmenkového dlžníka proti jeho povinnosti zaplatiť majiteľovi zmenky zmenkovú sumu. Keďže ide o nesporné abstraktné právo majiteľa zmenky na zaplatenie, musí zmenkový dlžník námietky nielen uplatniť, predovšetkým v súdnom konaní, ale bude musieť svoje námietky doložiť i dôkazmi. Majiteľ zmenky je dostatočne legitimovaný samotnou zmenkou (k tomu vid' aj ustanovenie § 495 Občianskeho zákonníka) bez toho, aby musel preukazovať dôvod vzniku zmenky.

19.3. Taktiež aj z ustálenej judikatúry vyplýva, že dôkazné bremeno na preukázanie kauzálnych námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu nesie zmenkový dlžník. V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd

na nález ústavného súdu z 27. marca 2018, č. k. III. ÚS 603/2017-50, konkrétne bod 37 jeho odôvodnenia a v ňom odkazovanú judikatúru.

19.4. Na zdôraznenie tohto záveru poukazuje odvolací súd na iné svoje rozhodnutie, ktorého závery sú aplikovateľné aj na rozhodovanú vec, a z ktorého vyplýva, že z povahy zmenky ako abstraktného a nesporného záväzku vyplýva, že majiteľ zmenky nemusí pri jej predložení k zaplateniu, prípadne vymáhaniu preukazovať, že mu žalovaný (povinný) zmenkovú sumu aj skutočne dlhuje. Z ustanovenia čl. I § 17 zmenkového zákona síce vyplýva, že kto je žalovaný (povinný) zo zmenky, môže vznášať (robiť) proti zmenkovému nároku určité námietky, je však na ňom, aby oprávnenosť týchto námietok preukázal. Dôkazné bremeno teda spočíva na žalovanom (povinnom) a nie na žalobcovi (oprávnenom). Pokiaľ povinný dôkazné bremeno neunesie, bude nútený podľa zmenky plniť (viď rozsudok najvyššieho súdu z 22. októbra 2008, sp. zn. 5Obo/3/2008).

19.5. Žalovaný 1/ ako zmenkový dlžník vo svojich námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu z 28. februára 2006 síce uviedol, že zmenka mala zabezpečovať vrátenie peňažných prostriedkov vo výške 3.000.000,- Sk na základe zmluvy o pôžičke uzavretej medzi ním ako dlžníkom a žalobcom (jeho manželkou) ako veriteľom, avšak predmetnú zmluvu k námietkam nepriložil a nepredložil ju ani v priebehu konania. Zároveň však odvolací súd poukazuje na to, že žalovaný 1/ označil vo svojich námietkach ďalšie dôkazy, ktoré neboli v konaní pred súdom prvej inštancie vykonané.

20. Osobitne ku kauzálnym námietkam odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že žalovaný 2/ a aj žalovaný 3/ podpísali zmenku ako avalisti.

20.1. V zmysle ustálenej judikatúry platí, že zmenkový ručiteľ nemôže uplatniť proti majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na vlastnom vzťahu remitenta a akceptanta v prípade cudzej zmenky, resp. vystaviteľa zmenky v prípade vlastnej zmenky, môže však uplatniť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastnom vzťahu k remitentovi (viď napr. rozsudky najvyššieho súdu zo 14. júla 2009, sp. zn. 4Obo/184/2007 a z 31. júla 2012, sp. zn. 4Obo/21/2012, ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky z 2. februára 199, sp. zn. 32Cdo/519/1998, z 4. augusta 2003, sp. zn. 29Odo/896/2002, zo 4. mája 2004, sp. zn. 29Odo/810/2003 a z 24. apríla 2007, sp. zn. 29Odo/1379/2006).

20.2. Kauzálne námietky, ktoré majú svoj pôvod v mimozmenkovom vzťahu medzi zmenkovým dlžníkom a majiteľom zmenky, vzniesli pritom všetci žalovaní, a nielen žalovaný 1/ ako zmenkový dlžník.

21. Vychádzajúc z uvedeného bolo povinnosťou žalovaného 1/ ako vystaviteľa vlastnej zmenky - aby bolo uplatnenie kauzálnych námietok úspešné - nielen tvrdiť, ale aj preukázať existenciu kauzálneho záväzku, ktorý mal byť žalovanou zmenkou zabezpečený.

21.1. Dôkazné bremeno na preukázanie kauzálneho vzťahu zaťažuje žalobcu ako majiteľa zmenky len vtedy, ak žalobca v konaní tvrdí, že zmenka kryje konkrétny kauzálny vzťah (k tomu aj rozsudok najvyššieho súdu z 27. novembra 2008, sp. zn. 1MOboV/9/2007). V rozhodovanej veci však žalobca v konaní neuvádzal, že by ním predložená zmenka mala zabezpečovať kauzálny vzťah, uvedené tvrdenie uviedli v konaní výlučne žalovaní vo svojich námietkach.

21.2. Ak krajský súd vo svojom rozsudku skonštatoval, že žalovaný (nie je však zrejmé, že ide o žalovaného 1/, alebo súd prvej inštancie myslel všetkých žalovaných - pozn. odvolacieho súdu) si splnil povinnosť tvrdenia, a následne uviedol, že dôkaz o neexistencii kauzy nemožno predložiť, bolo povinnosťou žalobcu predložiť zmluvu, z ktorej by vyplývala existencia kauzálneho vzťahu na zmenkovú sumu, nesprávne aplikoval ustanovenie čl. I § 17 zmenkového zákona a nesprávne preniesol dôkazné bremeno o existencii kauzálneho záväzku na žalobcu.

21.3. Odvolací súd uvádza, že konštatovanie súdu prvej inštancie o nemožnosti predložiť dôkaz o neexistencii kauzy nie je ničím podložené, keďže žalovaný 1/ v námietkach tvrdil, že zmenka mala zabezpečovať kauzálny záväzok, teda tvrdil existenciu kauzy a nie jej neexistenciu, ako uviedol krajský súd. Preto bolo povinnosťou žalovaného 1/ v konaní o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu preukázať existenciu ním tvrdeného kauzálneho vzťahu, ktorý mal byť zabezpečený ním vystavenou vlastnou zmenkou. Až následne - t. j. po preukázaní existencie kauzálneho vzťahu zo strany žalovaného 1/ ako zmenkového dlžníka - by mohla do úvahy prichádzať povinnosť žalobcu preukázať existenciu kauzálneho vzťahu na zmenkovú sumu. Táto podmienka však v konaní doposiaľ nebola splnená. Súd prvej inštancie tak neúplne zistil skutkový stav veci.

21.4. Súd prvej inštancie vo svojom rozsudku zároveň skonštatoval, že žalovaní 1/, 2/ a 3/ vzniesli

kauzálne námietky, v ktorých namietali neexistenciu kauzálneho záväzku v časti zmenkovej sumy, keďže zmenka mala zabezpečiť splnenie záväzku zo zmluvy o pôžičke vo výške 3.000.000,- Sk. Krajský súd sa pritom nevysporiadal so skutočnosťou, že žalovaní 2/ a 3/ nevystupujú v zmenkovom vzťahu ako vystaviteľia zmenky - ním je len žalovaný 1/ - ale vystupujú ako zmenkoví ručiteľia, pre ktorých aj v súlade s vyššie uvedenou judikatúrou (viď bod 20.1. vyššie) platí, že nemôžu uplatniť voči žalobcovi ako majiteľovi zmenky uplatniť námietky, ktoré sa týkajú vlastného vzťahu vystaviteľa zmenky (žalovaného 1/) a majiteľa zmenky (žalobcu), t. j. že zmenka mala zabezpečiť vrátenie peňažných prostriedkov vo výške 3.000.000,- Sk na základe zmluvy o pôžičke uzavretej medzi žalovaným 1/ ako dlžníkom a žalobcom (jeho manželkou) ako veriteľom. Žalovaní 2/ a 3/ ako zmenkoví ručiteľia môžu uplatniť iba námietky, ktoré sa zakladajú na ich vlastnom vzťahu k žalobcovi ako majiteľovi zmenky.

22. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že odvolateľ opodstatnene namietal existenciu odvolacích dôvodov podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. c/, d/ a f/ O. s. p. v znení účinnom ku dňu podania odvolania (t. j. k 28. aprílu 2011).

23. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c/ C. s. p. zrušil a v súlade s ustanovením § 391 ods. 1 C. s. p. mu vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

24. Žalobca dôvodne podal odvolanie aj proti uzneseniu súdu prvej inštancie z 8. júna 2017, č. k. 8Cb/2/2003-604 vo vzťahu k žalovanému 2/.

24.1. Odvolací súd uvádza, že dôvodom pre zrušenie uvedeného uznesenia o trovách konania je samotná skutočnosť, že ide o závislé rozhodnutie, existencia ktorého je podmienená existenciou rozhodnutia vo veci samej, ktoré však bolo odvolacím súdom zrušené. Dôvodnosť podaného odvolania je však daná aj nasledujúcimi skutočnosťami:

24.2. Krajský súd svoje rozhodnutie o trovách konania založil na ustanovení § 142 ods. 3 O. s. p.. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie na svoje rozhodnutie aplikoval nesprávnu právnu normu. Keďže rozhodnutie o trovách konania bolo súdom prvej inštancie vydané za účinnosti Civilného sporového poriadku (t. j. po 1. júli 2016), bolo povinnosťou súdu prvej inštancie rozhodnúť o trovách konania podľa ustanovenia § 255 a nasl. C. s. p. a nie podľa § 142 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (k tomu viď bod 12 vyššie). Súd prvej inštancie tak mal najprv rozhodnúť v súlade s ustanovením § 262 ods. 1 C. s. p. rozhodnúť len o nároku na náhradu trov konania a rozhodnutie o výške náhrady trov konania (§ 262 ods. 2 C. s. p.) prichádzalo len do úvahy v prípade, že rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania nadobudlo právoplatnosť. Uvedené podmienky pritom v konaní neboli splnené.

24.3. Zároveň nesprávnosť rozhodnutia o trovách konania je daná aj tým, že súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalovanému 2/ priznal plnú náhradu trov konania, keďže žalovaný 2/ mal neúspech len v nepatrnej časti. Uvedený postup nebolo možné v rozhodovanej veci aplikovať, v prípade, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, bol súd prvej inštancie povinný rozhodnúť o trovách konania v súlade s ustanovením § 255 ods. 2 C. s. p., a to, že náhradu trov konania pomerne rozdelí.

25. Súd prvej inštancie pritom pri svojom rozhodovaní absolútne nezohľadnil, či do úvahy neprichádza aplikácia ustanovenia § 257 C. s. p. (predtým ustanovenie § 150 ods. 1 O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016), ktoré navrhoval žalobca aplikovať na rozhodnutie o trovách konania.

25.1. Odvolací súd pritom vo svojom skoršom uznesení z 27. novembra 2013, sp. zn. 3Obo/66/2013, na ktoré v napadnutom uznesení poukázal súd prvej inštancie, nevyklúčil aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 1 O. s. p. na rozhodnutie o trovách konania. V predmetnom uznesení odvolací súd iba skonštatoval, že súd prvej inštancie (v predchádzajúcom zrušenom uznesení o trovách konania - pozn. odvolacieho súdu) videl dôvody hodné osobitného zreteľa výlučne v správaní sa žalovaných v priebehu konania (ospravedlňovanie neúčasti na pojednávaní na poslednú chvíľu, podanie námietky zaujatosti deň pred nariadením termínom pojednávania, neustanovenie si právneho zástupcu po dlhšiu dobu). Súdom prvej inštancie uvedené skutočnosti predstavujú procesné práva účastníka, ktorých uplatňovanie v priebehu konania môže mať vplyv na jeho dĺžku, nemôžu však mať samostatne alebo vo vzájomných súvislostiach charakter dôvodu hodného osobitného zreteľa. Na uvedenom závere odvolací súd zotrváva

aj naďalej, avšak je nevyhnutné uviesť, že žalobca videl dôvody hodné osobitného zreteľa aj v iných ním uvádzaných skutočnostiach.

25.2. Zároveň však odvolací súd dáva do pozornosti, že samotná dĺžka súdneho konania, prípadne nečinnosť súdu nepredstavuje dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle ustanovenia § 150 ods. 1 O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016, resp. ustanovenia § 257 C. s. p. v znení účinnom od 1. júla 2016 (rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Obo/176/2010 a nález ústavného súdu sp. zn. IV ÚS 147/08).

26. Ustanovenie § 257 C. s. p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok (a aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie pri zastavení konania), v zmysle ktorého súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Na základe uvedeného zákonného ustanovenia nemusí súd zaviazat' neúspešnú stranu na náhradu trov konania, resp. ju môže zaviazat' len čiastočne z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Aplikácia ustanovenia § 257 C. s. p. tak predstavuje negatívny zásah do strany sporu, ktorá bola vo veci samej úspešná. Preto musí predstavovať rozhodovanie o trovách konania podľa § 257 C. s. p. výnimku a nie pravidlo. Pri posudzovaní dôvodov pre rozhodnutie o trovách konania podľa ustanovenia § 257 C. s. p. musí súd vychádzať z konkrétnych individuálnych okolností rozhodovanej veci. Dôvod hodný osobitného zreteľa sa môže týkať určitého druhu konania prípadne konkrétnej procesnej situácie, ktorá v priebehu konania nastala. Zároveň súd prihliada aj na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery všetkých strán, ako aj na okolnosti, ktoré viedli stranu k uplatneniu nároku na súde, a na postoj strán v konaní (obdobne aj rozsudok najvyššieho súdu z 27. júna 2017, sp. zn. 3Obo/3/2017, bod 36).

26.1. Súd prvej inštancie uvedené skutočnosti neskúmal, čím žalobca opodstatnene namieta, že napadnuté rozhodnutie o trovách konania je nesprávne.

26.2. Zároveň však k tvrdeniu žalobcu o tom, že je osobou v stave materiálnej núdze a z tohto dôvodu mu bol priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci, odvolací súd konštatuje, že predmetné tvrdenie samo osebe nepredstavuje dôvod pre aplikáciu ustanovenia § 257 C. s. p.. Pri posudzovaní majetkových pomerov musí súd skúmať nielen pomery neúspešnej strany sporu, ale aj to, ako by sa rozhodnutie o trovách konania podľa ustanovenia § 257 C. s. p. prejavilo na majetkových pomeroch strany, ktorá by mala inak právo na náhradu trov konania, a taktiež aj to, či od úspešnej strany sporu možno spravodlivo požadovať, aby sama znášala trovy konania, na náhradu ktorých by mala pri aplikácii ustanovenia § 255 C. s. p. inak nárok.

26.3. Odvolací súd pritom poukazuje na to, že žalobcovi bolo v pôvodnom konaní priznané oslobodenie od súdnych poplatkov uznesením z 11. februára 2009 a následne rozhodnutím Centra právnej pomoci, Kancelária Bratislava z 19. novembra 2013, sp. zn. 5832/2013 mu bol priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci. Vzhľadom na značný časový odstup od vydania uvedených rozhodnutí samotný odkaz žalobcu na priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci pre aplikáciu ustanovenia § 257 C. s. p. nepostačuje, keďže majetkové pomery žalobcu sa mohli zmeniť, a to aj s poukazom na to, že žalobcovi bola právoplatne priznaná suma 99 581,76 eur s príslušenstvom, ktorú si voči žalovaným 2/ a 3/ uplatnil v exekučnom konaní. Ak došlo k vymoženiu uvedenej sumy, alebo jej časti, mohlo dôjsť k zmene majetkových pomerov žalobcu. Na prípadné rozhodnutie o trovách konania podľa ustanovenia § 257 C. s. p. tak musia strany sporu preukázať svoje aktuálne majetkové pomery s poukazom na ustanovenie § 217 ods. 1 prvá veta C. s. p. v spojení s ustanovením § 234 ods. 2 C. s. p..

27. V rozhodovanej veci bolo nevyhnutné zrušiť okrem odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie aj uznesenie o trovách konania z 8. júna 2017, č. k. 8Cb/2/2003-604 nielen vo vzťahu k žalovanému 2/, ale aj vo vzťahu k žalovanému 3/, ako aj uznesenie súdu prvej inštancie z 30. júla 2013, č. k. 8Cb/2/2003-447 vo výroku o náhrade trov konania žalovaného 1/. V danom prípade nebol odvolací súd viazaný rozsahom podaného opravného prostriedku s poukazom na ustanovenie § 379 písm. a/ C. s. p.. V prípade závislosti výrokov môže odvolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol odvolateľom napadnutý. Vtedy sa účinky odvolania vzťahujú aj na tento nenapadnutý, ale závislý výrok. Závislosť výrokov od seba závisí od konkrétneho právneho vzťahu. O závislosti možno hovoriť vtedy, ak medzi výrokmi existuje istý vzťah prejudiciality. Judikatúra najvyššieho súdu (R 73/2004) ustálila, že závislým výrokom môže byť nielen opravným prostriedkom nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci.

27.1. Vydanie uznesení o trovách konania žalovaných 1/ a 3/ je jednostranne závislé od existencie rozhodnutia vo veci samej. Zrušením rozsudku súdu prvej inštancie uznesenia o trovách konania ako závislé rozhodnutia stratili svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutia vo veci samej by zostali uznesenia o trovách konania žalovaných 1/ a 3/ osamotené a strácali by rozumný zmysel, čo by odporovalo princípu právnej istoty (obdobne vid' napr. nález ústavného súdu zo 16. marca 2016 č. k. I. ÚS 549/2015-33, bod 20 a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MObdoV/4/2012).

28. Povinnosťou súdu prvej inštancie bude v ďalšom konaní postupovať a vo veci rozhodnúť podľa Civilného sporového poriadku aplikujúc aj ustanovenie § 175 O. s. p. v znení účinnom do 22. decembra 2015 o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu a v naznačenom smere bude povinný posúdiť, či žalovaný 3/ podal námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu včas alebo oneskorene (vid' bod 16 vyššie).

28.1. Následne sa bude musieť krajský súd vysporiadať s námietkami žalovaných, či bola žalobcom predložená zmenka vystavená ako blankozmenka a či bola vyplnená v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, a či žalovaní, ktorých v konaní zaťažuje dôkazné bremeno, nimi tvrdené skutočnosti preukázali (vid' body 17 a 18 vyššie).

28.2. Rovnako sa bude musieť súd prvej inštancie zaoberať kauzálnymi námietkami žalovaných zohľadňujúc rozdielnu možnosť uplatnenia kauzálnych námietok žalovaným 1/ ako vystaviteľom vlastnej zmenky a žalovaných 2/ a 3/ ako zmenkových ručiteľov a v prípade záveru o opodstatnenosti podaných námietok bude jeho úlohou vysporiadať sa s tým, či jednotliví žalovaní svoje kauzálne námietky aj v konaní preukázali (vid' body 19, 20 a 21 vyššie).

28.3. Zároveň súd prvej inštancie vo svojom novom rozhodnutí rozhodne o trovách konania v súlade s ustanovením § 255 C. s. p., respektíve vzhľadom na procesné návrhy strán posúdi, či neprichádza do úvahy aplikácia ustanovenia § 257 C. s. p.. Ak bude do úvahy prichádzať rozhodnutie o trovách konania podľa § 257 C. s. p., zohľadní všetky skutočnosti uvedené v predmetnom uznesení (vid' body 25 a 26 vyššie).

28.4. V ďalšom konaní je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 391 ods. 2 C. s. p.), ako aj závermi vyslovenými v náleze ústavného súdu z 27. marca 2018, č. k. III. ÚS 603/2017-50 (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu dovolanie nie je prípustné (§ 419 a nasl. C. s. p.).